

ДИРЕКТИВА 2002/77/ЕО НА КОМИСИЯТА
от 16 септември 2002 година

относно конкуренцията на пазарите на електронни съобщителни мрежи и услуги
(текст от значение за ЕИП)

КОМИСИЯТА НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ,

като взе предвид Договора за създаване на Европейската общност,

и по-специално член 86, параграф 3 от него,

като има предвид, че:

(1) Директива 90/388/ЕИО на Комисията от 28 юни 1990 г. относно конкуренцията на пазарите за далекосъобщителни услуги [1], последно изменена с Директива 1999/64/ЕО [2], на няколко пъти е претърпяла съществени изменения. Тъй като предстои да бъдат направени нови изменения, тя следва да бъде преработена с оглед на по-голяма яснота.

(2) Член 86 от Договора поверява на Комисията задачата да осигурява спазването от страна на държавите-членки на техните задължения по правото на Общността, що се отнася до публичните предприятия и предприятията, на които са предоставени специални или изключителни права. Според член 86, параграф 3 Комисията може, от една страна, да конкретизира и разяснява задълженията, които произтичат от посочената разпоредба, а от друга страна, да определя необходимите условия, които ѝ позволяват да изпълнява ефикасно задължението за надзор, наложено ѝ с упоменатия параграф.

(3) Директива 90/388/ЕО задължава държавите-членки да отменят специалните и изключителните права за предоставяне на далекосъобщителни услуги — първоначално по отношение на услуги, различни от гласова телефония, сателитни услуги и мобилни радиосъобщения, преди постепенно да въведе пълна конкуренция на пазара на далекосъобщенията.

(4) В тази област Европейският парламент и Съветът са приели и редица други директиви на основание член 95 от Договора, като тяхната цел е по принцип да бъде установен вътрешен пазар на далекосъобщителни услуги чрез преминаването към доставка на отворени мрежи и предоставянето на универсална услуга при условията на отворени и конкурентни пазари. Тези директиви следва да бъдат отменени, считано от 25 юли 2003 г., когато започва да се прилага новата регулаторна рамка за електронни съобщителни мрежи и услуги.

(5) Новата регулаторна рамка на електронните съобщения се състои от една обща директива — Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. относно общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги („Рамкова директива“) [3] и четири специални директиви: Директива 2002/20/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. относно разрешението на електронните съобщителни мрежи и услуги („Директива за разрешение“) [4], Директива

2002/19/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 г. относно достъпа до електронни съобщителни мрежи и тяхната инфраструктура и взаимосвързаността между тях (Директива за достъпа) [5], Директива 2002/22/ЕО на Европейския парламент и на съвета от 7 март 2002 г. относно универсалната услуга и правата на потребителите във връзка с електронните съобщителни мрежи и услуги (Директива за универсалната услуга) [6] и Директива 2002/58/ЕО на Европейския парламент и на съвета от 12 юли 2002 г. относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност на личния живот в сектора на електронните съобщения (Директива за правото на неприкосновеност на личния живот и електронни съобщения) [7].

(6) В светлината на тенденциите, белязали процеса на либерализация и постепенно отваряне на далекосъобщителните пазари в Европа от 1990 г. насам, някои определения, използвани в Директива 90/388/ЕИО и в актове, които я изменят, следва да бъдат коригирани, за да отразят последните технологични постижения в областта на далекосъобщенията, или да бъдат заменени с други, за да се вземе предвид явлението сближаване, което през последните години променя облика на индустриите на информационната технология, медиите и далекосъобщенията. Формулировката на някои разпоредби по възможност следва да бъде изяснена, за да се улесни тяхното прилагане, като при необходимост се вземат предвид съответните директиви, приети на основание член 95 от Договора, и опитът, натрупан при изпълнението на Директива 90/388/ЕИО, както е изменена.

(7) В настоящата директива се използват термините „електронни съобщителни услуги“ и „електронни съобщителни мрежи“ вместо използваните по-рано термини „далекосъобщителни услуги“ и „далекосъобщителни мрежи“. Тези нови определения са необходими, за да бъде взето предвид явлението сближаване, като в едно определение се обединяват всички услуги и/или мрежи за електронни съобщения, при които се извършва пренос на сигнали чрез проводникови, радио-, оптични или други електромагнитни средства (т. е фиксирани, безжични, кабелна телевизия, сателитни мрежи). Следователно предаването и разпръскването на радио и телевизионни програми следва да бъде признато за електронна съобщителна услуга, а мрежите, използвани за такова предаване и разпръскване, следва да бъдат признати за електронни съобщителни мрежи. Наред с това следва да се изясни, че новото определение на електронни съобщителни мрежи включва и мрежите с оптичен кабел, които позволяват на трети лица да изпращат сигнали, като използват собствено оборудване за комутиране или маршрутизация.

(8) В този контекст следва да се подчертае, че държавите-членки трябва да отменят (ако вече не са направили това) изключителните и специалните права за експлоатация на всички електронни съобщителни мрежи, а не само мрежите за предоставяне на електронни съобщителни услуги, и да гарантират на предприятията право да предоставят такива услуги, без да се накърняват разпоредбите на Директиви 2002/19/ЕО, 2002/20/ЕО, 2002/21/ЕО и 2002/22/ЕО. Определението на понятието „електронни съобщителни мрежи“ предполага също, че на държавите-членки не е позволено да ограничават правото на оператор да изгради, разшири и/или предостави кабелна мрежа с мотива, че такава мрежа може да бъде използвана и за предаване на радио и телевизионни програми. По-конкретно специалните или изключителните права, които ограничават използването на електронни съобщителни мрежи до предаването и разпространението на телевизионни сигнали,

противоречат на член 86, параграф 1 във връзка с член 43 (право на установяване) и/или член 82, буква б) от Договора за ЕО, доколкото подобни права позволяват на едно предприятие с господстващо положение да ограничи „производството, пазарите или техническото развитие във вреда на потребителите“. Това обаче не засяга конкретните правила, приети от държавите-членки съгласно правото на Общността, и по-специално съгласно Директива 89/552/ЕИО на Съвета от 3 октомври 1989 г. [8] относно съгласуването на някои закони, подзаконови и административни разпоредби на държавите-членки относно извършването на дейности по телевизионно разпръскване, изменена с Директива 97/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета [9], която регулира разпространението на аудио-визуални програми, предназначени за широката общественост.

(9) В съответствие с принципа на пропорционалността държавите-членки вече не могат да предвиждат, за предоставянето на електронни съобщителни услуги и за изграждането и експлоатацията на електронни съобщителни мрежи, лицензионен режим, а са длъжни да въведат общ разрешителен режим. Това се изисква и от Директива 2002/20/ЕО, според която доставката на електронни съобщителни услуги или мрежи трябва да се извършва на основата на общо разрешение, а не на основата на лицензия. Всяко лице, претърпяло вреди, има право да оспори решение, с което му се забранява да предоставя електронни съобщителни услуги или мрежи, пред независим орган, а като последна инстанция — пред съд или друг правораздавателен орган. Основен принцип на общностното право е, че правните субекти имат право на ефективна съдебна защита винаги когато с акт на държавата се нарушават права, предоставени им от правото на Общността.

(10) Публичните органи могат да упражняват решаващо влияние върху поведението на публичните предприятия посредством техните устави или чрез разпределението на акциите. Когато контролират вертикално интегрирани мрежови оператори, които експлоатират мрежи, изградени на основата на специални или изключителни права, държавите-членки следва да гарантират, с цел избягване на потенциалните нарушения на договорните правила за защита на конкуренцията, че оператори с господстващо положение на съответния пазар няма да провеждат дискриминация, за да облагодетелстват собствената си дейност. Следователно държавите-членки трябва да предприемат всички мерки, необходими за предотвратяване на всякаква дискриминация между вертикално интегрираните оператори и техните конкуренти.

(11) Настоящата директива следва също така да изясни принципа, произтичащ от Директива 96/2/ЕО на Комисията от 16 януари 1996 г. за изменение на Директива 90/388/ЕО по отношение на мобилните и личните съобщения [10], като предвижда, че държавите-членки не следва да предоставят изключителни или специални права на ползване на радиочестоти и правата на ползване на тези честоти се предоставят по обективни, недискриминационни и прозрачни процедури. Това не засяга конкретните критерии и процедури, приети от държавите-членки за предоставяне на такива права на доставчиците на услуги със съдържание за радио или телевизионно разпръскване с оглед постигане на цели от обществен интерес съгласно правото на Общността.

(12) Всяка национална схема по смисъла на Директива 2002/22/ЕО, която служи за

поделяне на нетните разходи за изпълнение на задълженията за предоставяне на универсална услуга, се основава на обективни, прозрачни и недискриминационни критерии и съответства на принципите на пропорционалност и минимално изкривяване на пазара. „Минимално изкривяване на пазара“ означава разходите да се възвръщат по начин, при който финансовата тежест се понася в минимална степен от крайните потребители, например чрез разпределяне на разходите върху възможно най-широка основа.

(13) Ако правата и задълженията, които произтичат от международни конвенции за създаване на международни организации за експлоатация на сателити, не съответстват на договорните правила за защита на конкуренцията, държавите-членки в съответствие с член 307 от Договора следва да предприемат всички подходящи мерки за отстраняване на тези несъответствия. Настоящата директива следва да изясни това задължение, тъй като член 3 от Директива 94/46/ЕО [11] само изисква от държавите-членки да „съобщят на Комисията“ информацията за подобни несъответствия, с която разполагат. Член 7 от настоящата директива следва да изясни задължението на държавите-членки да премахнат всички ограничения, които може би все още са в сила поради тези международни конвенции.

(14) Настоящата директива запазва задължението, което е вменено на държавите-членки от Директива 1999/64/ЕО и чрез което се гарантира, че доставчиците на електронни съобщителни мрежи и обществено достъпни телефонни услуги, които имат господстващо положение, ще експлоатират своята обществена електронна съобщителна мрежа и кабелна телевизионна мрежа като отделни юридически лица.

(15) Настоящата директива не накърнява задълженията на държавите-членки във връзка със сроковете по част Б от приложение I, в които държавите-членки трябва да се съобразят с предходните директиви.

(16) Държавите-членки следва да предоставят на Комисията цялата необходима информация, за да докажат, че действащото национално законодателство за въвеждане на актовете на Общността е съобразено с разясненията, които настоящата директива внася по отношение на Директиви 90/388/ЕИО, 94/46/ЕО, 95/51/ЕО [12], 96/2/ЕО, 96/19/ЕО [13] и 1999/64/ЕО.

(17) В светлината на гореизложеното Директива 90/388/ЕИО следва да бъде отменена,

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Определения

По смисъла на настоящата директива се прилагат следните определения:

1. „електронна съобщителна мрежа“ е оборудване за предаване и, при необходимост, за комутиране или маршрутизация, както и други ресурси, които позволяват преноса на сигнали чрез проводници, радио-, оптични или други електромагнитни средства,

включително сателитни мрежи, наземни фиксирани (с комутация на каналите и с комутация на пакети, включително Интернет) и мобилни мрежи и системи с електрически кабели, доколкото те се използват за предаване на сигнали, мрежите, използвани за радио и телевизионно разпръскване, и кабелните телевизионни мрежи, независимо от вида на пренасяната информация;

2. „обществена съобщителна мрежа“ е мрежа за електронни съобщения, която се използва изцяло или главно за предоставяне на обществени електронни съобщителни услуги;

3. „електронни съобщителни услуги“ са услуги, които обикновено се предоставят срещу заплащане и се състоят изцяло или главно в пренос на сигнали по електронни съобщителни мрежи, включително далекосъобщителни услуги и предавателни услуги в мрежи, използвани за разпръскване, но с изключение на услугите, при които се осигурява или осъществява редакционен контрол върху съдържанието, предавано посредством електронните съобщителни мрежи и услуги; понятието не включва услугите, свързани с информационното общество, по смисъла на определението в член 1 от Директива 98/34/ЕО, които не се състоят изцяло или главно в пренос на сигнали по електронни съобщителни мрежи;

4. „обществено достъпни електронни съобщителни услуги“ са услугите за електронни съобщения, които са достъпни за широката общественост;

5. „изключителни права“ са правата, които са предоставени от държава-членка на предприятие чрез законов, подзаконов или административен акт и които му гарантират възможността да предоставя електронна съобщителна услуга или да извършва електронна съобщителна дейност на определена територия;

6. „специални права“ са правата, предоставени от държава-членка на ограничен брой предприятия чрез законов, подзаконов или административен акт, който на определена територия:

а) определя или ограничава до две или повече броя на предприятията, на които е разрешено да предоставят електронна съобщителна услуга или да извършват електронна съобщителна дейност съгласно критерии, които не са обективни, пропорционални и недискриминационни, или

б) предоставя на някои предприятия по критерии, различни от изброените по-горе, законови или регулаторни предимства, които съществено засягат възможността на останалите предприятия да предоставят същата електронна съобщителна услуга или да извършват същата електронна съобщителна дейност на същата територия при същностно равностойни условия;

7. „мрежа от наземни станции за сателити“ е конфигурация от две или повече наземни станции, които си взаимодействат посредством сателити;

8. „кабелна телевизионна мрежа“ е всяка преимуществено проводникова

инфраструктура, която е създадена главно с цел препредаване или разпространение на радиоили телевизионни програми, предназначени за обществеността.

Член 2

Изключителни или специални права за електронни съобщителни мрежи и електронни съобщителни услуги

1. Държавите-членки не могат да предоставят, нито да запазят изключителни или специални права за изграждането и/или експлоатацията на електронни съобщителни мрежи или за предоставянето на обществено достъпни електронни съобщителни услуги.

2. Държавите-членки предприемат всички необходими мерки, за да гарантират правото на всяко предприятие да предоставя електронни съобщителни услуги или да изгражда, разширява или експлоатира електронни съобщителни мрежи.

3. Държавите-членки гарантират, че няма да бъдат налагани или поддържани ограничения за предоставянето на електронни съобщителни услуги по електронни съобщителните мрежи, изградени от доставчиците на електронни съобщителни услуги, по инфраструктура, предоставена от трети лица, или чрез съвместното ползване на мрежи, други инсталации или обекти, като това не накърнява разпоредбите на Директиви 2002/19/ЕО, 2002/20/ЕО, 2002/21/ЕО и 2002/22/ЕО.

4. Държавите-членки гарантират, че общото разрешение, което е дадено на едно предприятие с оглед предоставянето на електронни съобщителни услуги или с оглед изграждането и/или експлоатацията на електронни съобщителни мрежи, както и условията по него, се дава на основата на обективни, недискриминационни, пропорционални и прозрачни критерии.

5. Всяко решение, което е прието на основанията по член 3, параграф 1 от Директива 2002/20/ЕО и възпрепятства предприятие да предоставя електронни съобщителни услуги или да експлоатира електронни съобщителни мрежи, трябва да бъде мотивирано.

Всяко лице, претърпяло вреди, следва да има възможност да оспори такова решение пред орган, който е независим от участващите страни, а като последна инстанция — пред съд или друг правораздавателен орган.

Член 3

Вертикално интегрирани публични предприятия

Наред с изискванията, установени в член 2, параграф 2, и без да се засяга действието на член 14 от Директива 2002/21/ЕО, държавите-членки са длъжни да осигурят, че вертикално интегрираните публични предприятия, които експлоатират електронни съобщителни мрежи и имат господстващо положение, няма да провеждат дискриминация, която облагодетелства собствената им дейност.

Член 4

Право на ползване на честоти

Без да се засягат конкретните критерии и процедури, приети от държавите-членки за предоставяне на права на ползване на радиочестоти на доставчиците на услуги със съдържание за радио-и телевизионни програми с оглед постигане на цели от общ интерес съгласно правото на общността:

1. държавите-членки не предоставят изключителни или специални права на ползване на радиочестоти за доставка на електронни съобщителни услуги;

2. предоставянето на радиочестоти за електронни съобщителни услуги трябва да се основава на обективни, прозрачни, недискриминационни и пропорционални критерии.

Член 5

Справочни услуги

Държавите-членки предприемат необходимите мерки за премахване на всички изключителни и/или специални права по отношение на установяването и предоставянето на справочни телефонни услуги на тяхна територия, включително публикуването на телефонни указатели и даването на справки по телефона.

Член 6

Задължения за универсална услуга

1. Всяка национална схема по смисъла на Директива 2002/22/ЕО, която служи за поделение на чистите разходи за изпълнение на задълженията за универсална услуга, трябва да се основава на обективни, прозрачни и недискриминационни критерии и да съответства на принципите на пропорционалност и минимално изкривяване на пазара. По-специално ако задължения за универсална услуга са наложени, изцяло или отчасти, на публични предприятия, които предоставят електронни съобщителни услуги, това се взема предвид при изчисляване на всички дялове от нетните разходи за изпълнение на задълженията за универсална услуга.

2. Държавите-членки съобщават на Комисията всички схеми от вида, визиран в параграф 1.

Член 7

Сателити

1. Държавите-членки осигуряват премахването на всички регулаторни забрани или ограничения за избор на космически секторен капацитет, предложен на всеки оператор с разрешена мрежа от наземни станции за сателити, и позволяват на своя територия на всеки доставчик на космически сектор да провери дали мрежата от наземни станции за сателити, предназначена за ползване във връзка с космическия сектор на съответния доставчик, отговаря на публикуваните условия за достъп до космическия секторен капацитет на този доставчик.

2. Държавите-членки, които са страни по международни конвенции за създаване на международни организации за експлоатация на сателити, ако тези конвенции не съответстват на правилата на Договора за ЕО за защита на конкуренцията, предприемат всички подходящи мерки за отстраняване на тези несъответствия.

Член 8

Кабелни телевизионни мрежи

1. Всяка държава-членка следи за това никое предприятие, което предоставя обществени електронни съобщителни мрежи, да не експлоатира своята кабелна телевизионна мрежа чрез същото юридическо лице, което използва за своята обществена електронна съобщителна мрежа, ако това предприятие:

- а) е контролирано от тази държава-членка или са му предоставени специални права; и
- б) има господстващо положение на значителна част от общия пазар за доставка на обществени електронни съобщителни мрежи и обществено достъпни телефонни услуги; и
- в) експлоатира кабелна телевизионна мрежа, която е изградена по силата на специално или изключително право в същия географски район.

2. Терминът „обществено достъпни телефонни услуги“ се приема за синоним на термина „обществени услуги за гласова телефония“, използван в член 1 от Директива 1999/64/ЕО.

3. Държавите-членки, които са на мнение, че съществува достатъчна конкуренция при доставката на местна мрежова инфраструктура и услуги на тяхна територия, информират Комисията за това.

За тази цел те предоставят подробно описание на структурата на пазара. Съобщената информация се предоставя на разположение на всяко заинтересовано лице при поискване, като се има предвид легитимния интерес на предприятията за защита на търговските им тайни.

4. Комисията решава в подходящ срок, след като изслуша становищата на другите участници, дали е уместно задължението за юридическо разделяне, което съществува в съответната държава-членка, да бъде отменено.

5. Комисията извършва преглед на прилагането на настоящата разпоредба най-късно до 31 декември 2004 г.

Член 9

Най-късно до 24 юли 2003 г. държавите-членки предоставят на Комисията информацията, която ѝ позволява да потвърди, че разпоредбите на настоящата директива са спазени.

Член 10

Отмяна

Директива 90/388/ЕИО, изменена с директивите, посочени в част А от приложение I, се отменя от 25 юли 2003 г., като това не засяга задълженията на държавите-членки по отношение на сроковете за въвеждане, предвидени в част Б от приложение I.

Позоваванията на отменените директиви се тълкуват като позовавания на настоящата директива и се четат съгласно таблицата на съответствие в приложение II.

Член 11

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейските общности*.

Член 12

Адресати на настоящата директива са държавите-членки.

Съставено в Брюксел на 16 септември 2002 година.

За Комисията

Mario MONTI

Член на Комисията

ПРИЛОЖЕНИЕ I

ЧАСТ А

Списък на директиви, подлежащи на отмяна

Директива 90/388/ЕИО (ОВ L 192, 24.7.1990 г., стр. 10)

Членове 2 и 3 от

Директива 94/46/ЕО (ОВ L 268, 19.1.1994 г., стр. 15)

Директива 95/51/ЕО (ОВ L 256, 26.10.1995 г., стр. 49)

Директива 96/2/ЕО (ОВ L 20, 26.1.1996 г., стр. 59)

Директива 96/19/ЕО (ОВ L 74, 22.3.1996 г., стр. 13)

Директива 1999/64/ЕО (ОВ L 175, 10.7.1999 г., стр. 39)

ЧАСТ Б

Срокове за транспониране на цитираните директиви

Директива 90/388/ЕИО: 31 декември
срок за транспониране 1990 г.

Директива 94/46/ЕО: срок
за транспониране 8 август 1995 г.

Директива 95/51/ЕО: срок
за транспониране 1 октомври 1996 г.

Директива 96/2/ЕО: срок за
транспониране 15 ноември 1996 г.

Директива 96/19/ЕО: срок
за транспониране 11 януари 1997 г.

Директива 1999/64/ЕО:
срок за транспониране 30 април 2000 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ II
Таблица на съответствие

Настоящата директива	Директива 90/388/ЕИО
Член 1 (определения)	Член 1
Член 2 (премахване на изключителните/специалните права)	Член 2
Член 3 (вертикално интегрирани публични предприятия)	Член 3, буква а), ii)
Член 4 (права на ползване на радиочестоти)	Член 3, буква б)
Член 5 (справочни услуги)	Член 4, буква б)
Член 6 (задължения за универсална услуга)	Член 4, буква в)
Член 7 (сателити)	Член 3 от Директива 94/46/ЕО
Член 8 (кабелни мрежи)	Член 9

[1] ОВ L 192, 24.7.1990 г., стр. 10.

[2] ОВ L 175, 10.7.1999 г., стр. 39.

[3] ОВ L 108, 24.4.2002 г., стр. 33.

[4] ОВ L 108, 24.4.2002 г., стр. 21.

[5] ОВ L 108, 24.4.2002 г., стр. 7.

[6] ОВ L 108, 24.4.2002 г., стр. 51.

[7] ОВ L 201, 31.7.2002 г., стр. 37.

[8] OB L 298, 17.10.1989 г., стр. 23.

[9] OB L 202, 30.7.1997 г., стр. 60.

[10] OB L 20, 26.1.1996 г., стр. 59.

[11] OB L 268, 19.10.1994 г., стр. 15.

[12] OB L 256, 26.10.1995 г., стр. 49.

[13] OB L 74, 22.3.1996 г., стр. 13.

Важна правна бележка: Само законодателството на Европейските общности, публикувано в книжното издание на Официален вестник на Европейския съюз, се счита за автентично.